

**ชื่อวิทยานิพนธ์** : การศึกษาอิทธิพลความเชื่อเรื่องวัดดงมดที่มีต่อชาวอำเภอโนนคูณ  
จังหวัดศรีสะเกษ

**ผู้วิจัย** : พระอธิการชัยรัตน์ อภินนุโท (อนันต์)

**ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

**คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**

- : พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวัฒน,ดร.
- : พระครูศรีปริยัตยาภิวรรณ,ดร.
- : ผศ.ดร.บุญเลิศ ราโชติ

**วันสำเร็จการศึกษา** : ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๖

### บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาอิทธิพลความเชื่อเรื่องวัดดงมดที่มีต่อชาวอำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องวัดดงมด ๒) เพื่อศึกษาอิทธิพลความเชื่อของวัดดงมดที่มีต่อสังคมไทย ๓) เพื่อศึกษาอิทธิพลความเชื่อของวัดดงมดที่มีต่อชาวอำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพคือการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยภาคสนาม (Field Research) ผลการวิจัยพบว่า

สังคมไทยเป็นสังคมอยู่บนหลักพื้นฐานแห่งความเชื่อเกี่ยวกับวัดดงมดต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินวิถีชีวิต แต่บางครั้งก็ก่อให้เกิดขอบเขตการใช้ปัญญา จนความเชื่อกลายเป็นเครื่องงมมาย ไร้เหตุผล ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับวัดดงมดว่า มีสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์านุภาพสามารถป้องกันอันตรายต่าง ๆ ได้ แต่วัดดงมดบางอย่างเป็นกุศโลบายสอนทั้งทางอ้อมและทางตรง

อิทธิพลความเชื่อเรื่องวัดดงมดที่มีต่อชาวอำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ ๕ ด้าน คือ ด้านอยู่ยงคงกระพัน ด้านเมตตามหานิยม ด้านโชคลาภ ด้านป้องกันอันตรายและอำนาจความสุข และ ด้านก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตทรัพย์สินและความเป็นอยู่ ซึ่งชาวอำเภอโนนคูณเชื่อว่าสามารถป้องกันตัว การทำการค้าขายดี เป็นที่รักของผู้คน แต่วัดดงมดบางประเภทส่งผลกระทบทางลบเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ แต่อย่างไรก็ดีทุกวัดดงมดมีหลักพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหลักศีลธรรมพื้นฐาน

อิทธิพลของความเชื่อวัตถุมงคลที่มีต่อสังคมไทยซึ่งมีลักษณะเป็นความเชื่อลึกลับ  
สลับซับซ้อนเหนือความรู้สึคนึกคิด ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากระบบความเชื่อในทางศาสนา โดยเฉพาะ  
พระพุทธศาสนา เชื่อกันว่าพระสูตร หรือ พระปริตรต่าง ๆ มีพุทธานุภาพ สามารถจัดภัยอันตราย  
และส่งเสริมความเจริญ สวัสดิ์มีชัย สุขกายสบายใจ อีกความเชื่อส่วนหนึ่งเกิดจากความคิดดั้งเดิม  
ที่แฝงด้วยคติความเชื่อศาสนาพราหมณ์ โดยเฉพาะการป้องกันตัว การทำการค้าขาย เป็นที่รักใคร่  
ของผู้คน แต่วัตถุมงคลบางอย่างส่งผลกระทบทางลบเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์

Thesis Title : TO STUDY THE INFLUENCE OF BELIEFE TO AMULETS  
OF PEOPLE IN NONKHUN DISTRICT, SISAKET PROVINCE

Researcher : Phraathikan Chairat Apinanto (anan)

Degree : Master of Arts (Buddhism)

Thesis Supervisory Committee :

: Phrakru Phrakrudhammathornsiriwat Siriwithano.,M.A.,Ph.D.

: Phrakru Sipariyat tiyapivatthana. M.A.,Ph.D.

: Asst.Prof.Dr. Boonlert Rashoti. M.A.,Ph.D.

Date of Graduation : March 15, 2013

### Abstract

This thesis entitled "To study the influence of believe to amulets of people in Nonkhun district, Sisaket province", three objectives created as follows: 1) to study the believe to amulet , 2) to study the influence of believe to Thai society and 3), To study the influence of believe to amulet of people in Nonkhun district, Sisaket province. Using a qualitative study is focused on the study Documentary Research and field research,

### Studies found that

Thai society is base on the believes until to be the ways of life but sometime was extra for intelligence using, and it was tool for ignorance, reasonless especially believes that the power will be protected but sometimes it was the media for directly and indirectly teaching.

Influence of believes in Thai society is a mystical beliefs and complex, extra imagination or thinking , firstly is religious system as Buddhism , believes that Sutra or Phra Parita which was powerful of Buddha, reduced the bad fortunes and bring the prosperity , safe and happiness , but some of believe was the traditionalism idea ,especially Brahmanism which believe that can self – protect, well trading and to beloved but negative bring result due to misconduct.

Influence belief about amulet of people in Non Khun District , Sisaket province are five aspects such as invincible , great mercy of fortune, safety and happiness, harm to life and property , people in Non Khun district believed to be able to self-defend , good trading, love But some sacred object bring negative result due to and followed the rules . However, all the sacred object behind the principle of Buddhism especially moral teaching.

### กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกมีความซาบซึ้งและขอบคุณอย่างสูงต่ออาจารย์ที่ปรึกษา คือ พระครูศรีปริยัติยาภิวัฒน์ ,ดร.ผู้ที่มีความกรุณาแนะนำแก้ไขปรับปรุงช่วยชี้แนะข้อควรเป็นไปได้นำนางหนังสืออ้างอิงทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจทำวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จลงได้ ผศ.ดร. บุญเลิศ ราโชติ ซึ่งได้กรุณาช่วยแนะนำข้อบกพร่องและช่วยแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้จนสมบูรณ์ ได้ช่วยเป็นการธุระทุกอย่างเพื่อให้วิทยานิพนธ์สำเร็จด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณ พระครูสมุห์เจริญ กตปุญโญ, ดร. ผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือเป็นครั้งแรก รศ.ดร.บุญย์ นิลเกษ ช่วยแนะนำชี้แนะเรื่องการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ให้ขณะเดียวกันก็ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือทุกครั้งและทุกอย่างที่มาติดต่อ โดยได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือด้วยดี

นอกจากนี้ ก็ขอขอบคุณผู้ที่มีอุปการคุณทั้งหลายในฐานะที่ได้ช่วยเหลือด้านข้อมูลของการวิจัยให้ได้สำเร็จลงได้ ดังมีรายนามดังนี้

- |                            |                                          |
|----------------------------|------------------------------------------|
| ๑. พระราชธรรมสารสุธี       | รองเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ                |
| ๒. พระครูสังวรธรรม         | เจ้าคณะอำเภอโนนคูณ                       |
| ๓. พระครูวิจิตรจันทสาร     | เจ้าคณะตำบลโนนค้อ                        |
| ๔. พระครูปฐมพัฒนากร        | เจ้าอาวาสวัดปฐมมาลัย                     |
| ๕. พระมหาบุญมี ปญฺญาวฑฺฒโน | เจ้าอาวาสวัดบ้านเวะ                      |
| ๖. พระอธิการเทียน กลฺยาณโร | ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านโนนคูณวิทยา    |
| ๕. นายคำพร แก้ววิเศษ       | ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองจิกเหล่าเชือก |

ขอถวายอุทิศส่วนกุศลแด่ พระอธิการบุญ จันทปุญโญ อดีตเจ้าอาวาสวัดบ้านหนองจิก และหลวงพ่อบุญเสริม ถาวโร อดีตผู้มีอุปการคุณ ผู้สนับสนุนอย่างสูงยิ่ง

ขอกราบขอบคุณพระอุปัชฌาย์อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทศิลปวิทยาความรู้ให้ ทำให้ผู้วิจัยมีสติปัญญาสามารถศึกษาค้นคว้าทำวิทยานิพนธ์นี้ให้จบลงได้ด้วยดี นอกจากนี้ก็ยังมิผู้อุปการคุณอีก หลายท่านที่ไม่ได้นำรายนามมาลงไว้เนื่องจากว่าจะมีข้อความมากเกินไป

ขอขอบคุณและอนุโมทนา มา ณ โอกาสนี้ด้วย ส่วนคุณความดีและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยน้อมบูชาพระรัตนตรัย บูรพาจารย์ พระคุณบิดามารดาผู้ให้ชีวิตและเลือดเนื้อเลี้ยงดู จนได้ทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเองและพระศาสนาจนทุกวันนี้ตลอดจนผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

พระอธิการชัยรัตน์ อภินนฺโท (อนันต์)

๑๕ มีนาคม ๒๕๕๖

## สารบัญ

### หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย

ก

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ค

กิตติกรรมประกาศ

ง

สารบัญ

จ

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ช

### บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๒

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๓

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

๓

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๔

๑.๗ วิธีการดำเนินการวิจัย

๖

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๘

๑.๙ กรอบแนวคิดการวิจัย

๘

### บทที่ ๒ แนวคิดความเชื่อเรื่องวัตถุมงคลในสังคมไทย

๒.๑ ความเชื่อในวัตถุมงคลของสังคมไทย

๙

๒.๑.๑ ความเชื่อทางโหราศาสตร์

๙

๒.๑.๒ ความเชื่อเรื่องผี

๒๐

๒.๑.๓ ความเชื่อเรื่องวิญญาณ

๒๓

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับวัตถุมงคลในสังคมไทย

๒๕

๒.๒.๑ ความหมายของวัตถุมงคล

๒๕

๒.๒.๒ วิวัฒนาการของวัตถุมงคล

๒๖

๒.๒.๓ ความเป็นมาของพระเครื่อง

๓๘

๒.๒.๔ ประเภทของวัตถุมงคล

๔๖

๒.๒.๕ สรุปแนวคิดเรื่องวัตถุมงคล

๕๔

### บทที่ ๓ อิทธิพลของวัตถุมงคลที่มีต่อสังคมไทย

|                                                           |    |
|-----------------------------------------------------------|----|
| ๓.๑ สาเหตุสำคัญของความเชื่อ                               | ๕๕ |
| ๓.๑.๑ ความเชื่อในอำนาจของพระพุทธรูป                       | ๕๖ |
| ๓.๑.๒ ความเชื่อในข้อปฏิบัติ หรือปฏิบัติของเกจิอาจารย์     | ๕๖ |
| ๓.๒ อิทธิพลความเชื่อของวัตถุมงคลที่มีต่อสังคมไทย          | ๖๓ |
| ๓.๑ ด้านอยู่ยงคงกระพัน                                    | ๖๓ |
| ๓.๒ ด้านเมตตามหานิยม                                      | ๖๕ |
| ๓.๓ ด้านโชคลาภ ความสำเร็จในชีวิต                          | ๖๕ |
| ๓.๔ ด้านป้องกันภัยอันตราย และอำนวยความสะดวก               | ๗๘ |
| ๓.๕ ด้านก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตทรัพย์สินและความเป็นอยู่ | ๘๓ |

### บทที่ ๔ วิเคราะห์อิทธิพลความเชื่อเรื่องวัตถุมงคลที่มีต่อชาวอำเภอโนนคูณ ศรีสะเกษ

|                                                           |    |
|-----------------------------------------------------------|----|
| ๔.๑ ด้านอยู่ยงคงกระพัน                                    | ๙๑ |
| ๔.๒ ด้านเมตตามหานิยม                                      | ๙๒ |
| ๔.๓ ด้านโชคลาภ ความสำเร็จในชีวิต                          | ๙๔ |
| ๔.๔ ด้านป้องกันภัยอันตราย และอำนวยความสะดวก               | ๙๖ |
| ๔.๕ ด้านก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตทรัพย์สินและความเป็นอยู่ | ๙๘ |

### บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ

|                               |     |
|-------------------------------|-----|
| ๕.๑ บทสรุป                    | ๑๐๐ |
| ๕.๒ ข้อเสนอแนะ                | ๑๐๒ |
| ๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย    | ๑๐๒ |
| ๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย | ๑๐๒ |

|                 |     |
|-----------------|-----|
| บรรณานุกรม      | ๑๐๓ |
| ภาคผนวก         | ๑๐๗ |
| ประวัติผู้วิจัย | ๑๑๐ |

### คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

พระไตรปิฎกที่ใช้ในการทำวิจัยฉบับนี้ คือ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๕ ฉบับภาษาไทย อ้างอิงโดยระบบ คัมภีร์ เล่ม ข้อ และหน้า เช่น อกุ จตุกก. หมายถึง คัมภีร์อรรถกถา ปรุจกนิปาต เล่มที่ ๒๑ ข้อที่ ๒๓๒ หน้า ๒๕๘

### พระสูตรต้นปิฎก

ม.อุ. (ไทย) = สูตรต้นปิฎก มหุณนิกาย อุปริปัญญาสก์ (ภาษาไทย)

### อรรถกถาพระสูตรต้นปิฎก

ที.สี.อ. (ไทย) = ทิณนิกาย สุมังคลวิลาสินี สีลขันธวรรคอรรถกถา (ภาษาไทย)

ที.ปา.อ. (ไทย) = ทิณนิกาย สุมังคลวิลาสินี ปาฎิกวรรคอรรถกถา (ภาษาไทย)